

Передплата

«РУСЛАНА» виходить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 30 пер.
в рік . . . 10 пер.
на чверть року . . . 5 коп.
а місяць . . . 1-70 пер.

З границею:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Єдине число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вареш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш мпlosti і віри не возьмеш, бо руске ми сердце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатаніє вільні від порта. — Оголошенє звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Чи нам потрібна наша організація?

(Дальше.)

Тимто вважаємо нашим обов'язком звернути бачність всіх поважно думаючих і щирих народолюбців, що крайна пора забрати ся до діла і обдумати способи заради лихови. А поки висловимо наші погляди в тім напрямі, пригадаємо деякі уступи з статей писаних на сі теми в Ниві. Ще в лютім 1906 р. писала Нива п. з. „Чи нам потрібна організація“ між іншими, ось що:

„Наша література стає чим раз більше ворожою вірі і католицькій Церкві, наша молодіж годувана таким духовним кормом страчена для Христа, а люди, що надають тон в нашій літературі і науці, виробляють заразом загальну опінію не лишень на науку і літературу, але і на всі інші квестії суспільного життя.

„Супротив того стоїмо цілком безраді. Доси ми не лишень нічого позитивного не змогли протиставити тій роботі, але і самі незаметно і несвідомо дали себе пірвати небезпечній струї. Хотяй бачимо, що всьо, що у нас пишеть і читається, більше або менше скрито або явно вороже науці Божій, противне правдивому, християнському поступови, — та проте ми так чогось вирозуміли, здається, так оптимістично осуджуємо цілу грозу небезпеченства, що справді виглядає, неначеб ми хотіли цілком рівнодушно прийняти ту хвилю, коли п. Франко сконстатує здоволенєм, що Русь вернула опять до поганьства.

„Потішаємо себе тим, що еще наш нарід глибоко „релігійний“ та „привязаний до обряду“, не звертаючи уваги, що власне те, що найкрасше з народа виходить — інтелігенція — страчене майже цілком для Христа і Церкви або бодай індиферентне. А кадри тої інтелігенції чим раз більше доповнюють ся і скріпляють ту духову струю, проти котрої ми рішучо, всім силами мусимо боротись.

„Алеж і той нарід — чи справді він так під нашим впливом, що можемо безпечно спустити ся на вго кріпке привязанє до віри, до Церкви? Адаже бачимо, як понад нашими головами намагають ся фальшиві пророки розсівати серед того народу погорду для науки Церкви і ненависть до єї слуг. А посів той сходить чимраз обильнійше — се заперечити не дасть ся. На народну просвіту не маємо достаточного впливу ані відповідної контролі. Приймаємо і піддержуємо лежктуру таку, яку нам насилають, а не

маємо найменшої гваранції, чи то, що нині пише ся досить прихильно, або бодай не ворожо для віри, не буде завтра на скрізь радикальне, атеїстичне?

„Пірвані рвучою струєю політичного життя, абсорбуємо в нїм всі свої сили і мало або зовсім не звертаємо уваги, як тимчасом наші „поступовці“ вдірають ся в душу і сердце нашої суспільности і в імени „науки“ підконують релігію і мораль. Серед нашої світської інтелігенції та „наука“ зробила же своє: з одного боку видимо свідомих і завзятих приклонників погляду, що між вірою а наукою не може бути згоди, — а з другого індиферентів, котрі йдуть спокійно з духом новійшої нашої літератури, а притім суть зглядом Церкви і релігії цілком чемні а нераз і комплімент для неї мають, після посливиці: одну свічку Богу а другу чортови...

„Щож нам робити супроти того?

„Ми повинні причинитись до санації тих проявів духового життя. А се зможемо лиш тоді зробити, коли активну возьмемо участь в науці, будемо попірати науку здорову, правдиву і в науковий спосіб будемо бороти ся проти злої. Вправді сили наші за слабї, щоби ми могли успішно конкурувати з фаховими ученими в області світських наук; всеж таки ми повинні були безусловно більший зробити ужиток з наших богословських відомостей там, де так часто під покришкою „науки“ робить ся напасти на правди католицької віри і то напасти все так некритичні і ненаукові, що в иншій суспільности лише компромітували би своїх учених авторів... Не перечимо, що наші практичні занятя не дозволяють нам віддати ся виключно науці, але ми є в силі і маємо обовязок дати спроможність певній частині з посеред нас, котра би мала час і обовязок посвятити ся праці науковій і тим самим була в стані впливати на духовий розвиток суспільности. Отже ми повинні подбати о те, щоби між нами були фахові учені — апольгети, історики, економісти, публіцисти і т. п.; одним словом люди, котрі були би в силі взяти активну участь в духовім житю нашої суспільности. Треба всіми силами старати ся, щоби бодай на малий гурток таких людей здобути ся, попірати їх морально і материяльно, слідити пильно і піддержувати кожний, хочби найменший прояв в тім напрямі, бо инакше лишимо ся темною масою, котра не має яєних понять, куда єї ведуть і де вона опинить ся...

„Зачинаємо пізнавати, що доси не було в нас ясно вироблєних поглядів на справи суспільні, не було ясного зрозуміння інтересів і післанництва на всіх областях суспільного життя. Видимо, що доси не ма ще в нас організації,

котраб була в силі консеквентно і зі свідомостию цілий забирати рішучий голос в публичних справах. Працюємо спільно з прочою інтелігенцією на ріжних областях суспільного життя, належимо до всіх народних інституцій, але голос наш всюди слабий і чим раз слабший, а тимчасом життя суспільне звернуло ся на инші, для нас небезпечні дороги і не огядаєсь на нас.

„Та хоч проти тих прояв слідна вже, — поки що слаба, — реакція, то ми повинні ще більше стремити до виясненя нашого положеня та застановити ся над дальшими нашими задачами. Духовенство наше ще представляє могучу силу, хоч в части ще дрімучу, а в части використувану. Треба тільки тій силі дати здоровий напрям і добре єї ужити.

„Бували вже в нас проби організації духовенства, але на жаль мало або зовсім невдачні — вони свідчать лишень, що якась організація нам конче потрібна. Але з тих неудач могли ми винести одну науку: завести відразу тривку, загально прийнятую організацію з випробованою і ясною програмою, — се річ неможлива. Блуд був все той самий: ми зіхались, говорили много о потребі спільної праці, вибрали виділ, не переконавши ся, чи буде він в силі подолати вложеним на него обовязкам, — а тим самим клали відразу початок загибелі нашому ділу.

„Організація така, по нашій думці, не дасть ся відразу запровадити, — вона мусить природно розвинути ся і то не дорогою генерального зїзду, але з долини, т. з. єї початки мусять повстати в мініатурі — в менших кружках, на взір німецьких „соціальних конференцій“.

„Соціальні конференції суть то сходина святичеників (не конче всіх) деканата, повіта або більшого міста в ціли познакомленя з головнійшими проявами суспільного життя взагалі та обдуманя способів впроваджуваня в своїм крузі здорових реформ та противділаня всім небезпечним струям.

„Того рода організації моглиб у нас легко розвинути ся: між нами много єсть людей, котрі в певних галузях суспільних наук знаменито ознакомлені і на таких сходинах (раз на місяць або бодай на квартал) могли би дуже много причинитись не лишень до проясненя ріжних проблемів суспільних, але також вплинути на розширенє і успішність нашої діяльности патриотичної. Правда, не можемо покищо обіцувати собі дуже много, але чим скорше буде зроблений початок — хочби найскромнійший — тим ліпше, бо памятаймо, що того рода інституції суть річи на скрізь практичні, доторкають ся найжизненійших квестий житєвих і — як учить досвід — успівають дуже скоро. Добрий приклад і практичність певно

вроблять своє. На такі сходи можна би запрошувати з рефератами і фаховців з поміж сьвіцької інтелігенції.

(Дальше буде).

Народна школа а практичне житє.

(Вакаційний курс науки зручності для учителів шкіл народних в Самборі).

(Конець).

В курсі брало участь 21 учасників, з тих заледво кількох мало мале підготованє, інші знали сю науку з назви, а мало з них уживало в своїм житю знарядів і доперва підчас курсу мали нагоду познакомити ся нетілько з цілю сеї науки а також практично ю вести. Виходячи з сего заложєня, що тілько сей учитель може учити, котрий сам дану річ знає нетілько в теорії, але і практично, старались о виучєнє учасників курсу, причім перестерігано докладности в праці і в викінченю.

Курс науки зручності побіч рисунків належить до найтяжших, вимагає фізичної праці і напруженя, бож инакше нема успіхів. Вислід праці виявляєсь в зроблєних моделях, по котрих око знатока пізнаєть вправу, докладність, систематичність.

В теоретичній часті відповіді свідчать о увазі і праці, тут спосібнійший і менше спосібний мусить виказались дійсною роботою. Наука та викликає емуляцію навіть серед дозрілих людей, що є доказом обудившого ся уподобаня в ній, прикуває до праці, виробляє самостійність, тож з сего згляду надаєсь, узгляднивши інші наведені обставини, до введеня до школи. Не треба однак забувати і о тім, що як кожду добру і хосенну річ можна звести на манівці, подібно може бути і з сею наукою.

Поступ в виконуваню предметів був наглядний, бо коли в першім тижни могли зробити заледво кілька лекших предметів, в дальшій тягу ішло їм лекше і вже могли зуживаючи менше часу, викінчувати більше моделів.

Робітня представляла займающий вид. Старші інтелігентнійші люди в синих блюзках працюють безупинно майже цілий день. Одні рисують на дереві, другі ріжуть пилкою, інші гиблюють, точать, а кожний занятый, не має часу на розмову — робота кипить в руках. Інструктори переходять поміж них, поправляють, навчають, деколи помагають, а в магазині росте з дня на день число виробів, так серед праці минають дні і тижні, зближаєсь час обрахунку — перегляду. Днем тим був 13. серпня. Столи найбільшої салі прибрані в моделі зроблєні через учасників, угинають ся від них. Тут піраміда з гочених предметів, понавішувана рамками і рамцями, там знов лижники з ложками, дальше уліця з уліїв, групи вправ, а на иншій столі розложєна серия виробів в систематичнім порядку, котра вказує, як вправа розвивалась і поступала. Уладжену виставу могли в дни 13. серпня звиджувати охочі, аби пізнати сей рід науки і оцінити трудолюбивість учасників. Дала она свідощтво

посвяченя ся народного учительства для добра і піднесєня вихованя і школи, бож учасники жертвували дорогий час відпочинку і виложили капітал праці і неодну каплю поту.

Було би вказаною річю, аби вже в семінариях учительских познакомлювались кандидати з сим напрямом і виходили підготовлені, а на курсах викінчувано і доповнювано набуті відомости і вправу, але покищо з огляду, що заледви мала часть учителів виходить відповідно приготована, мусять сю недостачу доповнювати уряджувані курси. Додамо, що курси такі відбувають ся щорічно в всіх краях Європи а згадаю про найбільші як в Відни, Липску, Дрезні. Там суспільність занимає ся ними живо, відвідує їх, а поміж гістьми бачемо нераз, о чім свідчать звіти передові учені а навіть короновані особи пр. в Дрезні (гляди справозданє поміщенє в книжці Hugo Elm. Der deutsche Handfertigkeitunterricht in Theorie u. Praxis). Міністерия справ внутрішних асигнувала на сей курс 3.000 марок крім підмог ріжних товариств і людей приватних. На курси такі зїзджають ся з ріжних країв німецьких а навіть з заграниці. На згаданім курсі було найбільше з Саксонії, але були і з Бельгії, Чех, Пус і других княжеств. Подібно буває і на курсах в Відни.

У нас зацікавленє сею справою не є так живе, як і школою взагалі, а виходить оно все на некористь загалу. Вистава ся мала дати Самбір'янам спромогу пізнати сей напрям, приглянутись єму з близька, оцінити, що се не є забавка, струганє патичків, як неоден нерозуміющий справи висказатись може.

Розходить ся тепер о найважнійшу річ. Учасники пізнали ціль, набули вправи, але се ще не приносить безпосередного хісна для школи, доки не будуть мали спроможности ввести єї в школі, виробити у молодіжи замилованє до праці, виробити спосібність ужитя рук через вироблюванє моделів і то не поодиноких а цілости. Через введєнє сеї науки мають бути дальшими розсадниками наданя практичнійшого і для будучого житя вихованків хосеннійшого напрямю вихованя.

Курс в Самборі відбував ся під управою проф. семінарії учительської п. Т. Біленького і безпосередним проводом двох учителів в тім напрямі вишколєних, що ведуть сю науку в школах виділових, а то Арбесбавера Стефана в Самборі і Теодора Решетила в Стрию і тривав від 15. липня до 14. серпня включно. Учасники працювали денно 7—8 годин, з чого припадало на фізичну працю 5 до 6 годин. Сорок моделів с. є цілу серию викінчили в 175 а спосібнійші в 130—150 годинах. З порівнаня виходить, що для учеників школи народної треба розложити сю науку на три літа і ужити до того по 2 годині тижнево. Так розложена праця не виказує вправді так наглядно поступу, але є хосеннійша з многих зглядів.

Самбір, в серпни 1907.

Зїзди монархів.

Здаєсь, начеб короновані голови змінили свій традиційний двірський звичай, після якого тілько рідко виїздили з поза своєї держави задля подорожи або відвідин на інших дворах. Перший вилом зробив відай цїсар Вільгельм, який і придбав собі був назву Reisekaiser задля своїх частих подорожий на морю і суші так по власній території, як і до сусідів. Але цїсар Вільгельм надто позував на оригінала, щоби міг був своїм приміром спонукати інших до наслідуваня. Аж коли старший віком і поважний король Едвард англійський, вступивши на престол, не змінив свого давного способу житя з частими виїздами до купелевих міст та посторонних столиць і о скілько можна без двірської церемонії, тоді настали між монархами живійші і сердечнійші зносини. Особливо теперішний рік обильний монаршими зїздами. Не згадуючи вже відбутих занотуємо тут нові проєктовані і усталєні вже зїзди монархів підчас біжучої осєни. Вчєра вєчером — як доносять з Парижа — приїхав там грецький король Юрій на кількадевний побут. Цїсар Вільгельм відвідає напевно сєго року румунського короля Кароля в Букарєстї. До Berliner Tageblatt-у доносять з Марїєнбаду, що в Лїондонї і Петербурзі ведуть ся переговори в справі зїзду короля Едварда з царем. Італійські дневники потверджують знов вістку, що єще сеї осєни відбуде ся новий зїзд королів Англїї і Італїї.

Як відомо, італійський король Віктор Імануїл є одним з тих монархів, що найменше рушають ся поза границі своєї старинної столиці і соняшної вітчизни. Та видко тепер і він розрухав ся, бо отсе доносять і про другий єго намірений зїзд. Іменно підчас зїзду бар. Ерєнталя з Тїтонїм — як доносять з Відня — обговорювала ся справа зїзду цїсаря Франца Йосифа з італійським королем. Тїтонї заявив, що єго монарх з велькою радостію відвідав би цїсаря, приятеля свого батька. Бр. Ерєнталь заявив також, що цїсар з найбільшою радостію витав би у себе короля Віктора Імануїля, але на жалє не міг би віддати візиту, бо з причини свого віку і внаслідок поради лікарів не може виїздити на довшу подорож за границу. Тому мали уложити ся так, що король Віктор Імануїл зложить візиту у Відни, а ревізитувати єго буде в імени цїсаря наслідник престола аркікн. Франц Фердинанд, Однак бути може, що монархи зїздуть ся в якій иншій місцевості Австрїї, а все таки сей зїзд відбуде ся сєго року.

Один тілько Петро Караджорджевич, король сербський, не виїздив доси нікуди з візитою і, здаєсь, мусить оставити сю приятність хїба своєму наслідникови, бо всі пануючі двори зірвали товарискі зносини з королем, що вступив на престол при помочи скритоубийчих заговорників. Зрештою вже майже всі монархи Європи відвідали себе сєго року і хотїя через се сновсюдненє монарші візити стратили на вазі дипломатичного значїня, то всеж таки они є познакою

